

**MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
UNIVERSITATEA DE STUDII EUROPENE DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE JURIDICE ȘI RELAȚII
INTERNAȚIONALE**

**CURRICULUM
„ISTORIA ȘI METODOLOGIA ȘTIINȚELOR JURIDICE”
(Ciclul III)**

**AUTOR:
Z.LUPAȘCU
dr. în drept, conf. univ.**

**Total ore 124
Contact direct: 24
Lucru individual:100
Forma de evaluare: examen
Nr. de credite: 10**

*Aprobat la ședința Consiliului Școlii Doctorale
din: 29.12.2015, proces-verbal Nr. 4*

*Avizat de Consiliul Științific al USEM
la 30.12.2015, proces-verbal Nr. 2*

*Aprobat la ședința Senatului USEM
din: 30.12.2015, proces-verbal Nr. 9*

CHIȘINĂU – 2015

I. PRELIMINARII

Fiind prevăzut pentru doctoranzii și competitorii facultății de drept, cursul de Istoria și metodologia științelor juridice are menirea de a asigura temeuri introductive în metodologia, logica și practica cercetării științelor sociale în general și a științelor juridice în special. Cursul vizează prezentarea modalităților alternative de producere a datelor sociale, interpretare a acestora și integrare teoretică și practică.

Astfel, cursul va consta din analiza principalelor orientări teoretice și metodologice în științele sociale și a principiilor subsumate acestora. Activitatea didactică urmărește transmiterea unui sistem de cunoștințe științifice despre metodologia cercetării în general și a metodologiei științelor juridice în special, urmărind însușirea unui limbaj specific metodologiei precum și familiarizarea cu demersul unei cercetări metodologice concrete. În final, se dorește ca doctoranzii și competitorii să fie familiarizați de co-existența diverselor orientări teoretice și metodologice, precum și de logicile și proiectele de cercetare pe care aceste orientări le-au generat.

Obiectivele generale ale însușirii acestei discipline sunt:

- asimilarea conținuturilor conceptelor de bază ale proiectării cercetării sociale, putând opera cu ele în contexte existente precum și în mod independent;
- distingerea specificului cercetării sociale, iar în cadrul acesteia, diferențele dintre variatele orientări și practici metodologice dezvoltate în drept;
- elaborarea structurii unui proiect de cercetare social-empirică, precizând elementele componente și relațiile dintre ele.

Programul este elaborat în conformitate cu cerințele “Regulamentului privind organizarea și desfășurarea doctoratului și a postdoctoratului”, aprobată prin Hotărârea Guvernului RM din 26 august 2005. Programul este prevăzut pentru doctoranzii și competitorii de la toate specializările de profil juridic.

Structura cursului

Programul cursului este organizat în **două nivele**, dintre care unul se axează pe abordarea retrospectivă, istorică a domeniului cercetat, ca în consecință să fie posibilă însușirea fundamentelor teoretice ale domeniului și aplicarea practică a cunoștințelor obținute.

Fiecare dintre temele cuprinse în conținutul cursului include cele mai importante orientări metodologice din cadrul științelor sociale în general și a celor juridice în special, făcând distincția între două polarități metodologice clasice ce transgresează marea majoritate a inițiativelor de cercetare.

I. COMPETENȚE

Competențe generale:

- Abilitatea de adaptare a realizărilor științifice din alte domenii la investigațiile problemelor fundamentale ale dreptului
- Selectarea metodelor eficiente de luare a unei decizii orientate spre perfecționarea sistemului de drept
- Identificarea și utilizarea tehnologiilor contemporane de informare eficiente în domeniul dreptului
- Abilitatea de a lucra în echipă
- Capacitatea de aplicare a cunoștințelor teoretice în practică
- Abilitatea de comunicator la nivel interpersonal și de grup
- Monitorizarea activității instituțiilor din sistemul dreptului
- Determinarea esenței sistemului național de drept al RM

Competențe specifice:

doctorantul va fi capabil să:

- cunoască problemele teoretice și practice ale dreptului
- aplice cunoștințele teoretice din cadrul metodologiei dreptului în evaluarea și soluționarea unor probleme de ordin practic
- interpreteze acte normative
- utilizeze cele mai avansate și recente elaborări și interpretări ale raporturilor și normelor de drept ramurale
- inițieze și să depisteze probleme de drept propuse spre soluționare în procesul activității juridice
- selecteze metodele eficiente de luare a unei decizii profesionale
- abordeze sistemic sistemul dreptului
- utilizeze modalități eficiente de formare a conștiinței juridice
- dea dovadă de capacități de analiză și sinteză ale informației achiziționate la nivel de specializare;
- ofere soluții ale problemelor de drept prin utilizarea noilor cunoștințe;
- elaboreze judecăți pe baza informațiilor incomplete și a cadrului legislativ

II. OBIECTIVE GENERALE

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să definească conceptele fundamentale;
- să identifice particularitățile social-istorice ale evoluției procesului de cercetare în diferite perioade;
- să relateze despre idei, concepții, metode ale procesului de cunoaștere a sistemului dreptului;
- să determine modul de apariție a diverselor concepții, idei, noțiuni în domeniul dreptului;
- să interpreteze din perspectivă istorică modalități de analiza a fenomenului juridic și a sistemului dreptului;
- să înțeleagă modalitățile de redactare a proiectelor practice și a lucrărilor de cercetare științifică;
- să însușească noțiunile de baza privind tehnicile și procedurile de redactare a legilor.

La nivel de aplicare:

- să clasifice concepții, teorii ale dreptului;
- să compare diverse moduri de abordare a dreptului;
- să stabilească logica evoluției sistemului dreptului în dependență de anumite concepții existente;
- să utilizeze metodele de analiză a dreptului în cercetarea problemelor domeniului;
- să aplice cunoștințele teoretice asupra analizei realității sociale;
- să efectueze generalizări asupra rezultatelor analizelor teoretice din domeniul dreptului;
- să înțeleagă și însușească mecanismele juridice specifice tehnicii legislative;
- să realizeze interpretarea juridică a normelor;
- să analizeze modul de redactare a proiectelor practice de cercetare;
- să coreleze cunoștințele teoretice cu abilitatea de a le aplica în practică.

La nivel de integrare:

- să aprecieze fenomenul dreptului în contexte istorice concrete;
- să prognozeze evoluția anumitor procese juridice și a sistemului juridic;
- să stabilească asemănări dintre concepțiile istorice și cele actuale;
- să investigheze probleme actuale din domeniu;
- să dobândească deprinderi practice necesare redactării și întocmirii lucrărilor practice;
- să însușească tehnicile de redactare a actelor juridice;
- să evalueze importanța regulilor juridice pentru fenomenul politic;
- să realizeze implementarea ideii de necesitate a promovării și respectării legalității;
- să promoveze regulile de deontologie profesională;
- să manifeste o atitudine responsabilă față de pregătirea continuă;
- să realizeze cunoașterea operativă și aplicarea corespunzătoare a noilor legi sau a modificărilor legislative și a jurisprudenței.

II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Anul de studii	Numărul de ore			Evaluarea		Responsabil de disciplină
	Total	Contact direct	LI	Nr.de credite	Forma de evaluare	
1	124	24	100	10	examen	Z.LUPAȘCU

III. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs/prelegeri:

I. TEORIE ȘI METODĂ ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE. REPERE ISTORICE.

Nr.	Tema	Realizarea în timp
1.	Evoluția și esența teoriei și metodei în științele sociale.	2 ore
2.	Arealul epistemic al metodologiei.	2 ore
3..	Metode generale de cercetare științifică	2 ore
4.	Metodologii “obiective” de cercetare	2 ore
5.	Practici metodologice interpretative.	2 oră
6.	Gnoseologie și epistemologie.	2 ore
7.	Obiectivitatea cunoașterii sociale.	1 oră

II.METODOLOGIA CERCETĂRII JURIDICE. TEORIE ȘI METODĂ ÎN ȘTIINȚELE JURIDICE.

Prelegeri

Nr.	Tematica orelor de curs	Numărul de ore
1.	Dreptul în contextul cunoașterii științifice contemporane.	2 ore
2.	Teoria și istoria dreptului și jurisprudența	2 ore
3.	Socialitatea dreptului.	2 ore
4.	Normativul social și dreptul.	3 ore
5.	Raționalitate științifică a dreptului.	3 ore
6.	Analiza sistemică a dreptului.	2 ore
7.	Teoria statului și dreptului - fundamentul științific și metodologic al științei juridice.	2 ore
8.	Sociologia juridică și metodologia cercetării juridice.	2 ore
9.	Metodologia proiectării cercetării științifice în drept.	2 ore
10.	Metodologia juridică în principalele activități juridice.	2 ore
11.	Metode aplicate la cunoașterea și acțiunea juridică.	2 ore
12.	Problemele ontologiei și axiologiei juridice în contextul metodologic contemporan	2 ore
13.	Validitatea cunoașterii juridice.	2 ore
	Total ore curs	26 ore

IV. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

Obiective de referință	Conținuturi
TEORIE ȘI METODĂ ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE. REPERE ISTORICE.	
- să identifice conceptele de bază a metodei în științele sociale; - să analizeze metodele de studiu al problemelor abordate; - să argumenteze distincția metodologică a științelor socio-umane în sistemul științelor. - să explice conceptul de teorie; - să identifice diverse perspective de definire a teoriilor; - să-și expună opinia asupra aplicabilității teoriilor; - să stabilească legătura între teorie și metodă în cadrul științelor juridice; - să evalueze critic teoriile; - să aplice în activitatea teoretică și cea practică teoriile cunoscute.	1. Evoluția și esența teoriei și metodei în științele sociale. • Din istoria teoriilor sociale. • Specificitatea teoriei sociale. Concepțiile lui J. Coleman, R. K. Merton, E. Durkheim. • Arealul de aplicare a teoriei sociale. Construirea teoriilor. • Metoda de cercetare ca parte inseparabilă a teoriei referențiale. • Clasificarea orientărilor metodologice fundamentale. • Metodologia cercetării sociale ca logică a analizei științifice a realității sociale. • G. King, R. Keohane, S. Verba – fenomenele cercetării sociale.
- să identifice rolul istoriei dreptului pentru metodologia juridică; - să expună specificul metodologic al științelor socio-umane; - să analizeze diferențele între mecanismele de realizare a segmentării și integrării științelor sociale; - să aplice cunoștințele teoretice în stabilirea statutului științelor juridice; - să opereze cu metodele specifice științelor juridice. - să analizeze standardele metodologice ale teoriei dreptului; - să explice geneza teoriei dreptului; - să explice necesitatea studiului teoriei și istoriei dreptului; - să stabilească raporturi între teoria și filosofia dreptului.	2. Arealul epistemic al metodologiei. • Teoria socială – referință empirică a metodei. • Teoria interacționist simbolică a lui G. H. Mead și principiile teoretice generale formulate de H. Blumer sau E. Goffman. • Semnificația și evoluția conceptului-metodă. • Metoda ca mod de producere a cunoașterii. • Metodele generale și metodologii specifice în filosofie și știință. • Metodologia în domeniul dreptului. • Contribuții ale lui M. W, E. Durkheim și V. Pareto la dezvoltarea fundamentelor metodologice specifice.

- să determine rolul cunoașterii în activitatea cotidiană; - să analizeze concepțiile existente în gnoseologie și epistemologie; - să descrie specificul epistemic al fenomenului juridic; - să compare concepțiile epistemologice cu cele ale epistemologiei dreptului; - să evalueze probleme de epistemologie juridică; - Să formuleze modele de eficientizare a cunoașterii în cadrul dreptului - să analizeze mecanismul de realizare a procesului de cunoaștere; - să analizeze avantajele studiului raționalității pentru îmbunătățirea procesului de cunoaștere; - să evalueze responsabilitatea subiectului cunoscător.	3. Metode generale de cercetare științifică. • Aristotel – fondatorul metodei realist-empirice. • Metoda dialectică – Platon, Hegel, etc. • Metoda inductivă și utilizare observației și experimentului - elaborată de Francis Bacon, aprofundată și dezvoltată de John Stuart Mill. • Metoda deductivă și “regulile utile pentru îndrumarea minții în cercetarea adevărului” – Rene Descartes. • Demonstrarea unitate dintre inducție și deducție – I. Kant, G.W. Fr. Hegel. • Metoda analitică – John Locke, dezvoltată în cadrul neopozitivismului și al empirismului logic. • Metoda fenomenologică – Edmund Husserl. • Metoda hermeneutică ca temei filosofico-metodologic al autonomiei științelor umaniste. • Clasificare metodelor după I. M. Bochenski, considerate de maximă generalitate (metoda fenomenologică, semiotică, axiomatică, reductivă) . • Avantajele și limitele valabilității metodelor în cadre teoretice specifice.
- Să explice specificul analizei teoretice a metodei; - Să deosebească metodă de metodologie; - Să identifice probleme de metodologie juridică; - să organizeze din perspectivă metodologică studiul unei probleme de natură juridică; - Să prezinte cercetări proprii; - Să evalueze diferite manifestări ale fenomenului juridic.	4. Metodologii “obiective” de cercetare. • Principiile teoretice ale cercetării sociale “obiective” – Compe. • Apariția unor noi orientări în cercetarea socială: pozitivismul, operaționalismul și empirismul. • Pozitivismul – formularea principiilor metodologice generale. • Operaționalismul sociologic - G. Lundberg și principiile de bază ale realității și cunoașterii. • Empirismul în științele sociale. Surse ale empirismului (empirismul clasic, metodologia pozitivistă, statistica). • Analiza structurală și cea funcțională – ca tipuri de metodologie “obiectivă”.

- să identifice specificul sistemului juridic; - să descrie specificul principalelor orientări epistemologice și metodologice; - să explice utilitatea conceptului de sistem juridic; - să justifice relevanța conceptului de sistem în drept; - să distingă diversele tipuri de sistem; - să aplice cunoștințele acumulate în evaluarea realităților sociale.	5.Practici metodologice interpretative. • Sociologia interpretativă la Max Weber. • Teorii ale acțiunii sociale. • Tipuri de acțiune socială (acțiune instrumental rațională, acțiune valoric rațională, acțiune afectivă, acțiune tradițională). • Acțiune și instituții sociale. • Obiectivitatea cunoașterii științifice. Raționalizarea și intelectualizarea acțiunilor individuale, ca scop al științei (Max Weber).
- să identifice elementele sistemului juridic; - să analizeze trăsăturile sistemului juridic; - să analizeze specificul elementelor sistemului juridic; - să aplice concepțiile teoretice însușite; - să compare diverse forme de sistemicitate; - să stabilească caracteristicile sistemicității formale; - să estimeze utilitatea paradigmei lui N. Luhman.	6.Gnoseologie și epistemologie. • Evoluția istorică a cunoașterii. • Cunoaștere și cunoaștere științifică: delimitări conceptuale. • Tipuri de bază ale cunoașterii științifice. • Modele ale cunoașterii (modelul clasic, modelul modern al cunoașterii, raționalism și criticism, concepția științifică ca dimensiune a teoriilor științifice bazate pe experiență, holismul, modelul paradigmatic al științei, paradigma științifică contemporană). • Scopul științei și “explicațiile satisfăcătoare” în viziunea lui K. Popper și importanța metodologică.
- să clasifice instrumentele dreptului; - să analizeze instrumentele în activitatea profesională; - să distingă între tipuri de instrumente; - să clasifice categoriile juridice în baza unor criterii proprii; - să aplice cunoștințele însușite asupra unor situații cotidiene.	7.Obiectivitatea cunoașterii sociale. • Specificitatea științelor socio-umane (Dilthey și Simmel). • Interacționismul simbolic. • Etnometodologia. • Fenomenologia. • Polarități metodologice. • Individualismul-holismul metodologic. • Pozitivare sau înțelegerea datelor empirice.

Obiective de referință	Conținuturi
I. TEORIE ȘI METODĂ ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE. REPERE ISTORICE.	
- să identifice conceptele de bază a metodei în științele sociale; - să analizeze metodele de studiu al problemelor abordate; - să argumenteze distincția metodologică a științelor socio-umane în sistemul științelor. - să explice conceptul de teorie; - să identifice diverse perspective de definire a teoriilor; - să-și expună opinia asupra aplicabilității teoriilor; - să stabilească legătura între teorie și metodă în cadrul științelor juridice; - să evalueze critic teoriile; - să aplice în activitatea teoretică și cea practică teoriile cunoscute.	1.Dreptul în contextul cunoașterii științifice contemporane. • Tangențe și divergențe între științele juridice, socio-umane, ale naturii, exacte. • Particularitățile științelor sociale. • Știință - știința juridică și filosofia dreptului. • Dimensiune filosofică a cercetării științifice în drept. Cunoașterea științifică a dreptului. • Specificitatea științelor juridice. • Cerințele de bază ale metodologiei juridice – M. Virally.
- să identifice rolul istoriei dreptului pentru metodologia juridică; - să expună specificul metodologic al științelor socio-umane; - să analizeze diferențele între mecanismele de realizare a segmentării și integrării științelor sociale; - să aplice cunoștințele teoretice în stabilirea statutului științelor juridice; - să opereze cu metodele specifice științelor juridice. - să analizeze standardele metodologice ale teoriei dreptului; - să explice geneza teoriei dreptului; - să explice necesitatea studiului teoriei și istoriei dreptului; - să stabilească raporturi între teoria și filosofia dreptului.	2.Teoria și istoria dreptului si jurisprudența. • Cunoașterea juridică și aplicarea practică. • Teoria si practica socială. • Istoria dreptului și problema progresului juridic. • Definiția dreptului și practica consolidării ordinii juridice. • Sensul și menirea socială a dreptului. • Practica juridică: între sancțiune și stimulare a faptelor umane.
- să determine rolul cunoașterii în activitatea cotidiană; - să analizeze concepțiile existente în gnoseologie și epistemologie; - să descrie specificul epistemic al fenomenului juridic;	3.Socialitatea dreptului. • Știința juridică ca epistemologie socială. • Natura socială a dreptului. • Sociologia juridica și explicația socială a dreptului.

- să compare concepțiile epistemologice cu cele ale epistemologiei dreptului; - să evalueze probleme de epistemologie juridică; - Să formuleze modele de eficientizare a cunoașterii în cadrul dreptului - să analizeze mecanismul de realizare a procesului de cunoaștere; - să analizeze avantajele studiului raționalității pentru îmbunătățirea procesului de cunoaștere; - să evalueze responsabilitatea subiectului cunoscător.	• Paradigme explicative a socialului. • Tipologia paradigmatelor: a)marxian, b)weberian, c)tocquevillian, d)mertonian, e)hiperfuncionaliste, f)hiperculturaliste, g)realism totalitar, h)determinism metodologic.
- Să explice specificul analizei teoretice a metodei; - Să deosebească metodă de metodologie; - Să identifice probleme de metodologie juridică; - să organizeze din perspectivă metodologică studiul unei probleme de natură juridică; - Să prezinte cercetări proprii; - Să evalueze diferite manifestări ale fenomenului juridic.	4.Normativul social si dreptul. • Normă și societate. • Normă, ordine și ordine socială. • Ordinea juridică - specificul ei. • Particularitățile normei juridice în contextul normelor sociale. • Rolul normativității juridice in viața socială.
- să identifice specificul sistemului juridic; - să descrie specificul principalelor orientări epistemologice și metodologice; - să explice utilitatea conceptului de sistem juridic; - să justifice relevanța conceptului de sistem în drept; - să distingă diversele tipuri de sistem; - să aplice cunoștințele acumulate în evaluarea realităților sociale.	5.Raționalitate științifică a dreptului. • Statutul epistemic al dreptului. • Întemeierea epistemologiei juridice pe baza identității dreptului și juridicității: a) identitatea dreptului, b) drept, juridicitate, fenomen juridic c) sistemul științelor juridice si obiectul cercetării juridice, d) statutul epistemologiei juridice. • Raționalitatea științifică - factor de configurare a cercetării juridice.
- să identifice elementele sistemului juridic; - să analizeze trăsăturile sistemului juridic; - să analizeze specificul elementelor sistemului juridic; - să aplice concepțiile teoretice	6.Analiza sistemică a dreptului. • Conceptul și caracteristica generală a sistemului. • Sistemul și elementul. • Interacțiunea elementelor componente

însușite; - să compare diverse forme de sistemicitate; - să stabilească caracteristicile sistemicității formale; - să estimeze utilitatea paradigmei lui N. Luhman.	sistemului. • Analiza sistemică și metode de aplicare a acesteia în cercetarea dreptului. • Sistemul în drept. • Sistemul dreptului. • Sistemul legislativ și sistemul juridic. Utilitatea analizei sistemice în drept. • Problemele compartimentării dreptului.
- să clasifice instrumentele dreptului; - să analizeze instrumentele în activitatea profesională; - să distingă între tipuri de instrumente; - să clasifice categoriile juridice în baza unor criterii proprii; - să aplice cunoștințele însușite asupra unor situații cotidiene.	7. Teoria statului și dreptului - fundamentul științific și metodologic al științei juridice. • Metodologia teoriei statului și dreptului. • Concepții asupra statului și dreptului. • Diversitatea în definirea statului ca obiect al cunoașterii științifice. • Puterea și raporturile de putere - categorii sociologice, politologice, juridice, etc. • Cunoașterea și cercetarea fenomenului Statul de drept. • Metodologia cercetării științifice a democrației și separației puterilor.
- să fundamenteze calificarea actelor juridice; - să argumenteze calificarea faptelor juridice; - să identifice noțiunea de standard în drept; - să propună un model propriu de calificare juridică a faptelor invocate de sinestătător; - să identifice metodele raționamentului juridic; - să folosească procedeele logice formale în construcția argumentelor; - să identifice în discursul juridic diferite metode ale raționamentului juridic.	8. Sociologia juridică și metodologia cercetării juridice. • Metodologia cunoașterii empirice. • Acumularea informației sociologice primare și cuantificate. • Metode experimentale și jurisprudența. • Școala din Lyon a lui E. Lambert. • Dreptul pozitiv și factorii sociali: efectul bumerangului. • Sociologia juridică și particularitățile sale metodologice.
- să identifice metodele și principiile de coordonare a regulilor juridice; - să divizeze după criterii elaborate de ei metodele de coordonare a regulilor juridice;	9. Metodologia proiectării cercetării științifice în drept. • „Metoda-labirint” și abordarea selectivă a

- să determine metodele adecvate cercetării în funcție de scopul cercetării; - să utilizeze metodele în activitatea profesională; Să diferențieze între diferite metode de coordonare a regulilor juridice; - să aplice metodele de coordonare a regulilor juridice; - să soluționeze o situație conflictuală, descrisă de ei înșiși.	regulilor metodologice. • Perspective, forme și niveluri de cunoaștere juridică. • Proiectarea cercetării științifice și dimensiunea ei metodologica: cercetarea științifică și acțiunea sociala eficienta; cercetarea științifică - cunoașterea științifică în catiune; proiectul epistemologic tradițional: problema științifică, de la ipoteza la teorie științifică; tipuri de abordări în cercetarea juridică (socio - juridică, juridico – filosofică). • Creativitatea și atitudinea metodologică în cercetarea juridică.
- să stabilească termenii de referință a interpretării juridice; - să diferențieze între interpretare și traducere; - să determine relația dintre interpretare și cunoaștere; - să descrie metodele de interpretare a dreptului; - să selecteze metodele de interpretare în activitatea științifică; - să diferențieze între metodele de interpretare a dreptului; - să aplice metodele de interpretare.	10. Metodologia juridică în principalele activități juridice. • Metodologia juridică utilizată în elaborarea actelor normative. • Metode specifice utilizate în elaborarea legilor. • Metodologia juridică folosită în interpretarea juridica. Interpretare și cunoaștere. • Modalități de aplicare a interpretării. • Metodologia juridica în activitatea jurisdicționala.
- să determine scopul interpretării; - să stabilească limite ale interpretării; - să explice utilizarea interpretării în cazuri simple și complexe; Să facă distincție între cazuri simple și complexe; - să analizeze o hotărâre explicativă a Curții Supreme de Justiție și să specifice metodele aplicate; - să aplice metodele de interpretare; - să analizeze o hotărâre de interpretare a Curții Constituționale și să specifice metodele aplicate.	11. Metode aplicate la cunoașterea și acțiunea juridică. • Metoda istorică – ca stocare de date și dezvăluire esenței, sensului evenimentelor trecute. • Metoda logică și acordul cunoștințelor cu legile universale și formale ale intelectului. • Metoda sociologică și conținutul social al dreptului. Realitatea juridică ca realitate socială. • Metoda informațională și potențialul comunicațional al dreptului. • Metoda sistemică. • Cercetarea dreptului ca sistem. • Kelsen și Hart ca precursori ai teoriei sistemelor în drept.

	• Metoda comparativă ca metodă ce facilitează construcția tipologiilor juridice, a clasificărilor și asigură furnizarea de informații în legătură cu reglementările cuprinse în alte sisteme de drept. • Metode cantitative. • Contribuția metodelor cantitative la perfecționarea reglementărilor juridice, la sporirea eficienței sociale, la îmbunătățirea activității practice de realizare a dreptului.
- să identifice argumentarea ca tehnică juridică; - să integreze argumentarea în cadrul comunicării juridice; - să folosească strategiile argumentative; - să identifice standardele etice în argumentare; - să aplice principiile etice în argumentarea juridică.	12.Problemele ontologiei și axiologiei juridice în contextul metodologic contemporan. • Noțiuni de ontologie și axiologie juridică. • Esența valorii dreptului. • Scop și finalitate în drept. • Corelația scop-valoare în drept. • Bazele metodologice ale cercetării științifice a valorii dreptului. • Legea nedreaptă și non - dreptul legal. • Etica cercetării.
- să descrie metode specifice diverselor activități juridice; - să identifice diferențele între metodele utilizate în diverse activități juridice; - să opereze cu diverse metode în activitatea proprie sau preferabilă; - să explice modalități de utilizare a metodologiei în activitatea cotidiană a juristului; să însușească procedee de aplicare practică a metodelor însușite în dependență de importanța acestora.	13.Validitatea cunoașterii juridice. • Noțiuni de validitate. • Logică, argumentare și validitate în domeniul juridic. • Cunoașterea adevărată - cunoașterea validă. Criteriile și semnificațiile adevărului din perspectiva validității demersului științific. • Adevărul juridic: dimensiunea adevărului, statutul axiologic al adevărului, adevăr și juridicitate. • Pluralitatea criteriilor de validare și demersul științific în domeniul juridic.

V. SUGESTII PENTRU ACTIVITATEA INDIVIDUALĂ A STUDENȚILOR-DOCTORANZI

<i>Nr.</i>	<i>SUBIECTE/PROBLEME</i>	<i>FORME DE REALIZARE</i>	<i>MODALITĂȚI DE EVALUARE</i>	<i>Termen de realizare</i>
1.	Raport	Selectarea temei	La nivel de conținut:	Cu o lună

	Prezentare video/audio	de pentru studiul de caz Cercetarea bibliografiei pentru elucidarea problemei teoretice Elaborarea instrumentelor cercetării Realizarea studiului de caz Analiza rezultatelor Prezentarea raportului	- tema este clar formulată - ipoteza este bine stabilită - metodologia de cercetare este selectată astfel încât să corespundă ipotezei La nivel de prezentare: Raportul va conține maxim 15 pagini și va corespunde cerințelor științifice de realizare Bibliografia va conține minim o carte în limba străină	înainte de examen
2.	Raport Prezentare ppt	1. Alegerea unei teme concrete din tematica generală a cursului și selectarea bibliografiei necesare 2. Elaborarea ipotezei, scopului, obiectivelor și a instrumentarului cercetării 3. Realizarea și analiza părții aplicative 4. Elaborarea raportului final Elaborarea prezentării	La nivel de conținut: - Claritatea și corectitudinea ipotezei, a obiectivelor și adecvarea acestora cu metoda de cercetare - Calitatea părții teoretice a lucrării - Calitatea analizei rezultatelor cercetării La nivel de prezentare: - Calitatea prezentării realizate Raportul va conține 10 pagini, dintre care 6 teoretice, 4 practice și anexe.	15 noiembrie

VI. TEMATICA REFERATELOR

I. TEORIE ȘI METODĂ ÎN ȘTIINȚELE SOCIALE. REPERE ISTORICE.

1. Evoluția și esența teoriei și metodei în științele sociale.

2. Arealul epistemic al metodologiei.
3. Metode generale de cercetare științifică
4. Metodologii “obiective” de cercetare
5. Practici metodologice interpretative.
6. Gnoseologie și epistemologie.
7. Obiectivitatea cunoașterii sociale.

II.METODOLOGIA CERCETĂRII JURIDICE. TEORIE ȘI METODĂ ÎN ȘTIINȚELE JURIDICE.

1. Evoluția și esența teoriei și metodei în științele sociale.
2. Arealul epistemic al metodologiei.
3. Metode generale de cercetare științifică
4. Metodologii “obiective” de cercetare
5. Practici metodologice interpretative.
6. Gnoseologie și epistemologie.
7. Obiectivitatea cunoașterii sociale.

II.METODOLOGIA CERCETĂRII JURIDICE. TEORIE ȘI METODĂ ÎN ȘTIINȚELE JURIDICE.

1. Dreptul în contextul cunoașterii științifice contemporane.
2. Teoria și istoria dreptului și jurisprudența
3. Socialitatea dreptului.
4. Normativul social și dreptul.
5. Raționalitate științifică a dreptului.
6. Analiza sistemică a dreptului.
7. Teoria statului și dreptului - fundamentul științific și metodologic al științei juridice.
8. Sociologia juridică și metodologia cercetării juridice.
9. Metodologia proiectării cercetării științifice în drept.
10. Metodologia juridică în principalele activități juridice.

11. Metode aplicate la cunoașterea și acțiunea juridică.
12. Problemele ontologiei și axiologiei juridice în contextul metodologic contemporan
13. Validitatea cunoașterii juridice.

CERINȚE înaintate față de forma și conținutul referatului:

Volumul referatului nu mai mic de 10- 12 pagini scris de mână și 8-10 pagini tapate

1. **Foia de titlu:** Ministerul, Universitatea, Școala Doctorală, Tema, a elaborat, conducător științific, localitate și anul (Chișinău 20 __)
2. **Cuprinsul** (planul)
3. **Introducerea:** aproximativ 1 pagină, se evidențiază actualitatea și importanța problemei cercetate legătura cu specialitatea
4. **Conținutul:** structurat în capitole, paragrafe, și secțiuni și scris de mână:
 Capitolul 1 (include fundamentare teoretică, analiză, sinteze, etc. a problemei cercetării) 1.1.
 (1.1.1., 1.1.2. etc.) 1.2. 1.3. ...
 Capitolul 2 (aplicare, rezultate cercetări, studii de caz, etc.) 2.1. (2.1.1., 2.1.2. etc.) 2.2.
 2.3. ...
 Trimiterile: I variantă permisă în text după citat, ex.: [9. p.199]
 II variantă permisă în subsol, ex.: 1. Paliu A. Cultura comunicării. Chișinău: Epigraf, 1999. p.
 -199.
5. **Concluzii generale și recomandări** (aproximativ 1 pagină)
6. **Referințe bibliografice:** nu mai puțin de 5 surse

VII. EVALUAREA DISCIPLINEI

Evaluarea curentă se va realiza prin susținerea referatelor, analiza studiilor de caz, aprecierea în rezultatul participării active la discuțiile din cadrul prelegerilor, precum și evaluarea finală care se va realiza prin susținerea unui examen.

VIII. SUBIECTE PENTRU EXAMEN

la disciplina „TEHNICI MODERNE DE CERCETARE ȘI METODOLOGIA CERCETĂRII”

1. Statutul științelor contemporane.
2. Repere istorice în analiza științei.
3. Esența științelor contemporane.
4. Distanța metodologică a științelor socio - umane și statusul praxiologic al acestora.
5. Teoria: repere analitice și conceptuale.
6. Teoria și metodologia științelor.
7. Dreptul în cadrul tabloului științific contemporan.
8. Teorie și metodă în cadrul dreptului.
9. Locul științelor juridice în sistemul științelor contemporane (delimitări terminologice și conceptuale).
10. Sistemul științelor juridice.
11. Clasificarea științelor juridice.
12. Funcțiile științelor juridice.
13. Gnoseologia și epistemologia dreptului.

14. Cunoașterea ca activitate specifică.
15. Distincția gnoseologie-epistemologie.
16. Specificul cunoașterii în cadrul dreptului - Epistemologia dreptului.
17. Teorie și filosofie în orizontul de cunoaștere a fenomenului juridic.
18. Libertate și responsabilitate în procesul de cunoaștere.
19. Metodologie generală și metodologii particulare.
20. Considerații generale.
21. Necesitatea de a recurge la metodă.
22. Metodă și metodologie.
23. Principii metodologice.
24. Distincția metodologică a științelor juridice și specificul lor metodologic.
25. Metodele cercetării științifice a fenomenului juridic.
26. Metodologie juridică fundamentală
27. Orientări epistemologice și metodologice în cercetarea sistemului juridic.
28. Relevanța conceptului de sistem pentru drept.
29. Perspective deschise prin analiza sistemelor:
 - H. Kelsen,
 - H.L.A. Hart.
30. Sistemul juridic și temporalitatea.
31. Sistemul juridic și ordinea socială.
32. Relațiile dintre elementele sistemului juridic.
33. Elementele și trăsăturile elementelor sistemului juridic.
34. Caracterul unitar al sistemului dreptului și sistemului juridic.
35. Sistematicitate statică și dinamică.
36. Sistematicitate formală.
37. Sistematicitate materială.
38. Sistematicitate lineară și circulară.
39. Paradigma autopoietică a lui N. Luhman.
40. Prelucrarea juridică a faptelor. Instrumentele dreptului.
41. Instrumente conceptuale (norme și drepturi subiective);
42. Instrumente tehnice (formalismul juridic, prezumțiile și ficțiunile);
43. Instrumente operaționale (contractul ca act juridic, și teoria reprezentărilor ca formă de aplicare în dreptul privat și cel public).
44. Calificarea juridică.
45. Noțiunea și necesitatea calificării.
46. Apreciere, calificare, încadrare.
47. Relevanța conceptelor și categoriilor pentru calificare.
48. Raționalitate și subiectivitatea calificărilor.
49. Metodele raționamentului juridic: inducție, deducție, analiză, sinteză, utilizarea procedeelelor logicii formale și a silogismului în cadrul gândirii juridice.
50. Metode și principii de coordonare a regulilor juridice în cadrul aceluiași sistem juridic
51. Metode bazate pe autoritatea textelor,
52. Metode de coordonare bazate pe domeniul textului metode bazate pe coerența sistemului juridic și în cadrul diverselor sisteme juridice
53. Coordonarea textelor prin referire la principiile generale ale dreptului;
54. Coordonarea regulilor din cadrul diverselor sisteme juridice
55. Metodologie aplicată
56. Metodologia interpretării dreptului.
57. Conceptul de interpretare.

58. Interpretare și cunoaștere.
59. Necesitatea și importanța interpretării dreptului.
60. Doctrinile interpretării.
61. Metode de interpretare a dreptului
62. Metodologia interpretării juridice de către judecători.
63. Scopurile și limitele interpretării judecătorești. Interpretarea în cazurile simple.
64. Interpretarea în cazurile dificile.
65. Modalități de aplicare a interpretării de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului.
66. Argumentarea-parte componentă a comunicării juridice.
67. Conceptualizarea argumentării.
68. Perspective de analiză.
69. Actorii argumentării și pregătirea auditoriului.
70. Tipologia și metodologia formulării argumentelor.
71. Argumentarea ca tehnică juridică.
72. Reguli de tehnică argumentativă retorică.
73. Standarde etice pentru argumentare.
74. Importanța și exigențele creației legislative.
75. Determinarea conținutului legii: faze ale procesului de concepere a legilor (diagnosticarea necesităților sociale; stabilirea măsurilor legislative)
76. Redactarea normei: procedee de redactare; stabilirea obiectivelor; determinarea conținutului legii.
77. Metode specifice aplicate în procesul de elaborare a legilor
78. Funcția jurisdicțională și metodologia.
79. Fazele aplicării dreptului.
80. Stabilirea faptelor pe plan fizic. Stabilirea faptelor pe plan juridic.
81. Strategia procesului.
82. Drepturile și obligațiile părților.
83. Probleme metodologice ale probării: sarcina probei, administrarea probei.
84. Adoptarea deciziei.
85. Metodologia cercetării științifice
86. Managementul inițial al cercetării.
87. Alegerea temei de cercetare.
88. Elaborarea și administrarea programului de cercetare științifică.
89. Normele tehnice de scriere a lucrării și susținerea publică a tezei.

IX.. BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ PE TEME

1. Botez A. Științele sociale și mutațiile contemporane în epistemologie, în Epistemologia științelor sociale. - București: Editura Politica, 1981;
2. Caravia P. Discipline, conexiuni, gândire creatoare. - București: Editura Științifică, 1991
3. Caravia P. Discipline, conexiuni, gândire creatoare. - București: Editura Științifică, 1991
4. Dumitriu N. S. Cercetarea interdisciplinară - etapa definitivă în evoluția interacțiunii dintre praxisul neosectant și științele sociale. în Interdisciplinaritatea în știința contemporană. - București: Editura Politica, 1980;

5. D.Huisman. Dicționar de opere majore ale filosofiei. București, Editura enciclopedică, 2001.
6. Costi Enachescu. Tratat de teoria cercetării științifice., Iași Polirom 2005.
7. Jurgen Habermas, Discursul filosofic al modernității, 12 prelegeri. București All 2000.
8. Gheorghiu M. Dimensiunea umana a cunoașterii. Procese revoluționare în știință, tehnică și dezvoltarea societății. - București: Editura Politica, 1980.
9. Ghita S. Interdisciplinaritatea în științele naturale și științele umane //Forum, Nr.4,1987;
10. Kuhn Th. Structura revoluției științifice. - București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1976;
11. Istoria generală a științei. Știința contemporană. - București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1976
12. Mihai N. Introducere în metodologia și filosofia științei. - Chișinău: Editura ARC,
13. Parvu I. Introducere în epistemologie. - Iași: Editura Polirom, 1998;
14. Sociologia contemporană. Teorie și metodă în științele sociale . - București: Editura Politica, 1967;
15. Sporic V. Filosofia și metodele științifice. în Știință și contemporaneitate. – Bacău: Editura Comitetului județean de cultura și educație, 1991;
16. Stahl H. Teoria și practica investigațiilor sociale. - București: Editura Științifică, 1974;
17. Trigg R. Înțelegerea științei sociale. - București: Editura Științifică, 1996
18. Biriș I. Valorile dreptului și logica intențională.- Arad: 1996
19. Dobrinescu I. Introducere în logica juridică.- București: 1996
20. Bunge M. Știință și filosofie. București: 1984
21. Topollski J. Metodologia istoriei. București 1987
22. Marga A. Metodologie și argumentare filosofică. Cluj 1991
23. Dima T. Metodele inductive. București 1975
24. Botezatu P. Valoarea deducției. București, 1971
25. Pârvu I. Teoria științifică. București 1981
26. Craiovan I. Metodologie juridică. București 2005
27. Păunescu M. Metodologia cercetării sociale, București 2004
28. King G., Keohane R., Verba S. Fundamentele cercetării sociale, Iași 2000
29. Botez a. Privire filosofică asupra raționalității științei. București 1983
30. Flonta M. Perspectivă filosofică și rațiune științifică. București 1985
31. Husserl E. Filosofia ca știință riguroasă. București 1994
32. Manolescu M. Teme pentru o metodologie juridică privită ca disciplină autonomă. București. 1946
33. Manolescu M. Teoria și practica dreptului. Metodologie și sociologie juridică. București 1946
34. Mateuți Gh., Mihăilă A. Logica juridică. București 1998

35. Vlăsceanu L. Metodologia cercetării sociologice. București 1982
- 36.
37. Бынков А. К вопросу о системе методологии и методов в диалектической логике в Диалектика как логика научного исследования . - Москва: Издательство Наука, 1968
38. Васильев А.М. Правовые категории. Методологические аспекты разработки системы категории в теории права. - Москва: Издательство Юридическая литература, 1976
39. 3. Визир П. Методологический анализ общенаучного знания. -Автореферат: Кишинев, 1990;
40. Волков П.Н. Истоки и горизонты прогресса. Социологические проблемы развития науки и техники. - Москва: Издательство Наука, 1976;
41. Депенчук В. П. Некоторые особенности развития интегративного процесса в современной науке, в Единство и многообразие мира, дифференциация и интеграция научного знания - Москва: Издательство. Наука, 1983;
42. Дисциплинарность и взаимодействие наук. - Москва: Издательство Наука, 1986;
43. Кедров Б. М. Взаимодействие наук как общенаучная проблема в
44. Методологические проблемы взаимодействия общественных,
45. естественных и технических наук. - Москва: Издательство Наука, 1981;
46. Керимов Д. А. Философские проблемы права. - Москва: Издательство Мысль, 1972;
47. Мамчур Е.А. Проблемы социокультурной детерминации научного знания. - 'Москва: Издательство Наука, 1987;
48. Маркарян Э. С. Методологические проблемы взаимодействия общественных и естественных наук в // Философские науки № 4, 1976;
49. Мойзель И.А. Наука. Автоматизация. Общество. Научная деятельность как предмет исследования. Проблемы методологии науки и научного творчества. - Ленинград: Издательство Наука, 1977
50. Методологические проблемы взаимодействия общественных, естественных и технических наук. - Москва: Издательство Наука, 1981;
51. Степин В. С. Научное познание и ценность техногенной цивилизации II Вопросы философии, №10 , 1989
52. Урсул А.Д. Методические проблемы взаимодействия естественных общественных и технических наук. в Диалектика в науках о природе человека. Единство и многообразие мира, дифференциация и интеграция научного знания. - Москва: Издательство Наука, 1983;
53. Философские проблемы государства и права. - Ленинград: Издательство Ленинградского Университета, 1970;
54. Философские проблемы современного естествознания. - Киев: Издательство Либидь, 1990;

55. Юдин Б.Г. Методологическая характеристика процессов, взаимодействия общественных, естественных и технических наук. - Москва: Издательство Наука, 1981;
56. R. Descartes. Discurs asupra metodei. Ed.stiintifica, Bucuresti, 1957 2. E.Durkheim. Regulile metodei sociologice. Bucuresti, 1974.
57. Umberto Eco. Interpretare si suprainterpretare. Ed. Pontica, Constanta, 2004. 4. A.Mucchieli. Dictionar al metodelor calitative. Ed. Polirom, Iasi, 2002.
58. M.Djuvara. Precis de filosofie juridica. Bucuresti, 1941. 6. M.Djuvara. Teoria generala a dreptului. Bucuresti, 1995.
59. G.del Vecchio. Lectii de filosofie juridica. Ed.Europa Nova, Bucuresti, 1993.
60. 8. G.H.Wright. Explicatie si intelegere. Bucuresti, 1995. 9. M.Virally. La pense juridique. Paris, 1960.
61. Ion Craiovan. Metodologie juridica. Bucuresti, 2005
62. Sofia Popescu, Dragos Iliescu. Probleme actuale ale metodologiei juridice.Bucuresti, 1979.
63. S.Popescu. Conceptii contemporane despre drept Editura Academiei, Bucuresti, 1985.
64. S.Popescu. Statul de drept in debaterile contemporane. Ed.Academiei, Bucuresti, 1998.
65. N.Culic. Valoarea - dimensiune a existentei umane. Bucuresti, 2000.
66. S.Popescu. Sociologie juridica. Ed.Lumina Lex, Bucuresti, 2001.
67. LCraiovan. Tratat elementar de teoria generala a dreptului. Bucuresti, 2001.
68. Constantin M. Stamatis. Argumenter en droit. Une theorie critique de 1-argumentation juridique. Paris, edition Publisud, 1995.
69. Limitele puterii. (antologie de A.P.Oliescu si M.R.Solcan). Bucur'esti, ALL, 1994.
70. Gheorghe Avornic. Teoria generala a dreptului. Chisinau, 2004.
71. B.Negru, A.Negru. Teoria generala a dreptului si statului. Chisinau, 2006.
72. Elena Arama. Istoria dreptului romanesc. Chisinau, 2003.
73. Emil Cernea, Emil Molcut. Istoria statului si dreptului romanesc.Bucuresti, 2001.
- 74.